

Συμπόσιο
Συγγραφέων
Αργολίδας

Μάρτιος
και
Απρίλιος
2016

Συμπόσιο για τους συγγραφείς της Αργολίδας

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών
μεταπτυχιακό
1ο Πανελλήνιο Συμπόσιο Συν-γραφής
Εργαστήρια Γραφής μουσικά και άλλα δρώμενα, εκθέσεις, Μάρτιο και Απρίλιο,
Ημερίδες και παρουσιάσεις συγγραφέων, Απρίλιο
ΝΑΥΠΛΙΟ, ΑΡΓΟΣ, ΝΕΑ ΚΙΟΣ, ΚΡΑΝΙΔΙ, ΕΡΜΙΟΝΗ, ΛΥΓΟΥΡΙΟ, ΑΡΧΑΙΑ ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ, ΠΟΡΤΟ ΧΕΛΙ

Αργολίδα, ο τόπος της συν-γραφής

ΜΑΡΙΑ ΜΙΚΕΔΑΚΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΡΧΑΙΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

**ΑΛΚΗΣΤΙΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:
Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟ**

ΝΑΥΠΛΙΟ, 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2016

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η δρ. Άλκηστις Παπαδημητρίου γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές Κλασικής Αρχαιολογίας, Προϊστορικής Αρχαιολογίας και Αρχαίας Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Albert-Ludwig του Freiburg της Γερμανίας, όπου εκπόνησε τη διδακτορική της διατριβή με τίτλο: «Die früheisenzeitliche bemalte Keramik aus Tiryns» (Η γραπτή κεραμική της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου από την Τίρυνθα).

Υπήρξε υπότροφος της Γερμανικής Υπηρεσίας Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD) και του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου.

Ως φοιτήτρια συμμετείχε σε πανεπιστημιακές ανασκαφές στη Βασιλική Ιεράπετρας στην Κρήτη, στη Γρόττα Νάξου και στο ιερό του Απόλλωνος Μαλεάτα στην Επίδαυρο.

Μετά την απόκτηση του διδακτορικού της τίτλου διετέλεσε επί σειρά ετών (1987-1991) επιστημονική συνεργάτης στις ανασκαφές του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου στην Τίρυνθα υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Klaus Kilian.

Από το 1991 έως σήμερα υπηρετεί στη Δ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού· το 2010 ορίστηκε προϊσταμένη της εν λόγω Εφορείας. Ως «μάχιμη αρχαιολόγος» έχει διενεργήσει μεγάλο αριθμό σωστικών ανασκαφών στο Άργος, την Τίρυνθα και την Ερμιόνη (ο αριθμός των ανασκαφών ανέρχεται στις 320 και συνεχώς αυξάνεται).

Πέρα από το πλούσιο ανασκαφικό της έργο, η δρ. Άλκηστις Παπαδημητρίου έχει να επιδείξει έντονη δραστηριότητα στο χώρο της Μουσειολογίας και της ανάδειξης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Συγκεκριμένα:

Υλοποίησε το πρόγραμμα απογραφής και ταξινόμησης των αποθηκών του Αρχαιολογικού Μουσείου του Άργους.

Συμμετείχε στην ομάδα εργασίας για την έκθεση του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Μυκηνών.

Ήταν υπεύθυνη για την υποβολή φακέλου ένταξης των Μυκηνών και της Τίρυνθας στον κατάλογο των Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Unesco. Επίσης, υπήρξε επικεφαλής του προγράμματος αποκατάστασης και ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου της Τίρυνθας που χρηματοδοτήθηκε από το Β΄ και Γ΄ ΚΠΣ.

Κατά τα έτη 2003-2004 ήταν επιβλέπουσα του έργου «στερέωση-αποκατάσταση του αρχαίου θεάτρου Άργους», ενώ από το 2004 έως το 2009 ήταν υπεύθυνη για τις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις που διοργανώνονταν στο συγκεκριμένο θέατρο σε συνεργασία με το Δήμο του Άργους.

Για τη σημαντική προσφορά και το πολυετές έργο της στον τομέα της προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, η δρ. Α. Παπαδημητρίου τιμήθηκε με βραβείο από το Δήμο Άργους και τη Νομαρχία Αργολίδας κατά τα έτη 2003 και 2004 αντίστοιχα.

Η δρ. Α. Παπαδημητρίου είναι αντεπιστέλλον μέλος του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου και τακτικό μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής Μυκηνών, του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Πελοποννήσου, του Εθνικού Συμβουλίου Μουσείων, καθώς και του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Στο διάστημα 2005-2011 διετέλεσε ταμίας, αντιπρόεδρος και γενική γραμματέας του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων.

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

Η δρ. Α. Παπαδημητρίου έχει να επιδείξει ένα εκτενές συγγραφικό και επιστημονικό έργο στην ελληνική, αγγλική και γερμανική γλώσσα.

Βιβλία

- *Μυκήνες*. Εκδόσεις Ιδρύματος Λάτση, Ο κύκλος των Μουσείων, Αθήνα 2015.
- Π. Πάντος, Α. Παπαδημητρίου, Α. Κόσσυβα, *Οι Αρχαιολόγοι στην Ελλάδα: Συλλογή πληροφοριών για την Αγορά Εργασίας και Περιγραφή του Επαγγέλματος 2007-2008*, Αθήνα 2008.
- *Τουριστικός οδηγός του Δήμου της Νέας Τίρυνθας*, Αργολίδα 2005.
- *Τίρυνς. Ιστορικός και Αρχαιολογικός οδηγός*, Αθήνα 2000.
- *Die früheisenzeitliche bemalte Keramik aus Tiryns* (Διδακτορική Διατριβή Παν/μίου του Freiburg 1987).

Άρθρα (επιλεκτικά)

- J. Maran, A. Papadimitriou & U. Thaler, “Palatial wall paintings from Tiryns. New finds and new perspectives” στο: A.-L. Schallin & I. Tournavitou (επιμ.), *Mycenaeans up to date. The archaeology of the*

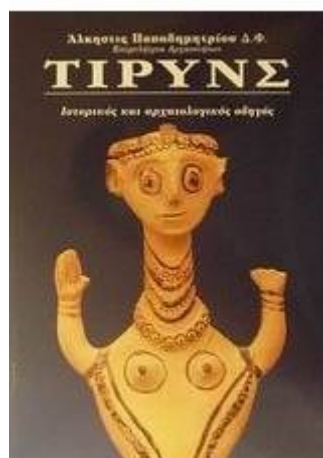
north-eastern Peloponnese – current concepts and new directions, Stockholm 2015, 99-116.

- «Στερέωση, συντήρηση, ανάδειξη της Κάτω Ακρόπολης της Τίρυνθας» στο: *Το Παρόν και το Μέλλον των Μνημείων μας. Πολιτιστική Κληρονομιά και Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Η προσφορά της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας στην κοινωνία των πολιτών: 5^ο συνέδριο*, Θεσσαλονίκη 2007, 308-309.
- «Αρχαιολογικά ευρήματα από την Ερμιόνη», *Ναύδετο 4*, 2007, 92-95.
- J. Maran – A. Papadimitriou, «Forschungen im Stadtgebiet von Tiryns 1999-2002», *Archäologischer Anzeiger* 2006, 97-169.
- «The Early Iron Age in the Argolid: Some new aspects» στο: S. Deger-Jalkotzy – I. Lemos (επιμ.), *Ancient Greece: From the Mycenaean Palaces to the Age of Homer*, Edinburgh 2006, 531-547.
- «Υπομυκηναϊκή και πρωτογεωμετρική κεραμική στο Άργος» και «Οργάνωση αποθηκών Μουσείου Αργους» στο: *Α' Αρχαιολογική Σύνοδος Νότιας και Δυτικής Ελλάδος: Πάτρα 9-12 Ιουνίου 1996. Πρακτικά*. Αθήνα 2006, 281-288, 349-354.
- «Οι νέοι χαλκοί ενεπίγραφοι πίνακες από το Άργος» στο: *Αργειακή γη. Επιστημονική και λογοτεχνική έκδοση του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Αργους*, Αργος 2004, 37-51.
- «Οι υπομυκηναϊκοί και πρωτογεωμετρικοί τάφοι της Τίρυνθας. Ανάλυση και ερμηνεία», στο Α.Γ. Βλαχόπουλος (επιμ.), *Αργοναύτης. Τιμητικός τόμος για τον Καθηγητή Χρίστο Γ. Ντούμα από τους μαθητές του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (1980-2000)*, Αθήνα 2003, 713-727.
- Τα λήμματα «Το νέο αρχαιολογικό μουσείο Μυκηνών» και «Τίρυνθα» στο: *Ελλάδα, Προϊστορικά και Κλασικά μνημεία. Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά*, Αθήνα 2002, 16 και 176-191.

- «Η οικιστική εξέλιξη της Τίρυνθας μετά τη μυκηναϊκή εποχή. Τα αρχαιολογικά ευρήματα και η ιστορική τους ερμηνεία», στο: *Αργος και Αργολίδα, τοπογραφία και πολεοδομία. Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου Αθήνα-Αργος 28/4-1/5/1990* (εκδ. A. Pariente & G. Touchais, 1998, 117-130).
- Μια πρόιμη χάλκινη φωκική κοπή» στο: Ευ. Κυπραίου (επιμ.), *Χαρακτήρ: Αφιέρωμα στη Μαντώ Οικονομίδου*, Αθήνα 1996, 225-230.
- «Bericht zur früheisenzeitlichen Keramik aus der Unterburg von Tiryns», *Archäologischer Anzeiger* 1982, 227-243.

Στο πλαίσιο ανάδειξης της συγγραφέως που κρύβεται πίσω από την αρχαιολόγο, θα γίνει μια σύντομη αναφορά σε δύο μονογραφίες της κας. Παπαδημητρίου που είναι αφιερωμένες σε δύο σημαντικά κέντρα του ελληνικού πολιτισμού που δεσπόζουν στο μύθο, την ιστορία και την αρχαιολογία της Αργολίδας: πρόκειται για την αρχαία Τίρυνθα και για τις Μυκήνες.

Τίρυνς. Ιστορικός και αρχαιολογικός οδηγός, εκδ. Έσπερος, Αθήνα 2000

Το εν λόγω πόνημα είναι –όπως φανερώνει και ο τίτλος του– ένας ιστορικός και αρχαιολογικός οδηγός που παρουσιάζει με εύγλωττο τρόπο

ένα από τα σημαντικότερα κέντρα της εποχής του Χαλκού σε ολόκληρη την ανατολική Μεσόγειο: την αρχαία Τίρυνθα.

Η συγγραφέας γνωρίζει όσο κανείς άλλος την αρχαία Τίρυνθα, δεδομένου ότι διετέλεσε επιστημονική βοηθός του κορυφαίου προϊστορικού αρχαιολόγου και ανασκαφέα Klaus Kilian που ερεύνησε συστηματικά το χώρο από το 1975 έως το 1986, είναι και η ίδια βασική ερευνήτρια του χώρου με ειδίκευση στην Εποχή του Σιδήρου, ενώ υπό την εποπτεία της υλοποιείται το πρόγραμμα των αναστηλωτικών εργασιών της αρχαίας Τίρυνθας, των ανασκαφικών ερευνών στην Άνω και Κάτω Ακρόπολη και της ανάδειξης και διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου σε σύγχρονο αρχαιολογικό πάρκο.

Το κείμενο του οδηγού είναι επιστημονικό και συνάμα διδακτικό και συνοδεύεται από άφθονα σχέδια, αναπαραστάσεις και εικόνες ευρημάτων που το καθιστούν ιδιαίτερα κατατοπιστικό και ευχάριστο στην ανάγνωση.

Ο οδηγός ξεκινά με την ιστορία της κατοίκησης της Τίρυνθας και το ιστορικό γενικό πλαίσιο, συνεχίζει με την ιστορία των ανασκαφών από γερμανούς και έλληνες αρχαιολόγους και κάνει μια περιεκτική αναφορά στις μυθολογικές μαρτυρίες που σχετίζονται με το συγκεκριμένο χώρο. Το μεγαλύτερο μέρος του είναι αφιερωμένο στα αρχαιολογικά δεδομένα μέσα από τα οποία μπορεί να ανασυνθέσει ο αναγνώστης και επισκέπτης του χώρου την εικόνα και την ιστορία της Τίρυνθας από τη Νεολιθική εποχή μέχρι την ύστερη αρχαιότητα.

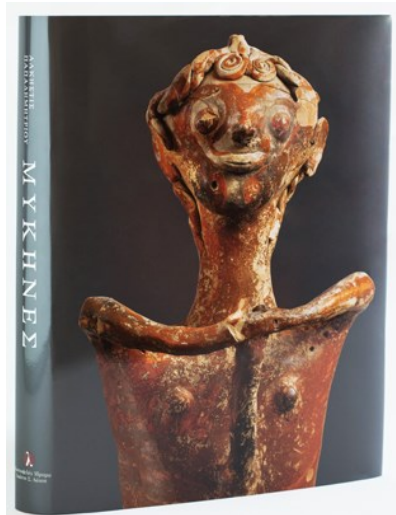
Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα μυκηναϊκά χρόνια και ειδικότερα στον 13^ο αιώνα π.Χ., τότε που η Τίρυνθα γνώρισε τη μεγαλύτερή της ακμή. Έναν αιώνα νωρίτερα, τον 14^ο, άρχισαν να χτίζονται τα Κυκλώπεια Τείχη της ακρόπολης που είναι κατασκευασμένα από ογκόλιθους βάρους έως και 13 τόνων.

Σύμφωνα με τη μυθολογία, τα τείχη αυτά τα έχτισαν οι Κύκλωπες που είχε φέρει μαζί του από τη Λυκία ο μυθικός ιδρυτής της Τίρυνθας Προίτος. Σκοπός τους ήταν να προφυλάξουν το ανακτορικό συγκρότημα που ήταν η έδρα του ηγεμόνα που ήλεγχε τον πλούσιο κάμπο κάτω από

την ακρόπολη, όπως επίσης και τα άλλα κτήρια που χρησιμοποιούνταν κυρίως από την άρχουσα τάξη ως λατρευτικοί χώροι, αποθήκες, εργαστήρια και κατοικίες.

Μυκήνες. Εκδόσεις Ιδρύματος Λάτση. Ο κύκλος των Μουσείων, Αθήνα 2015

Στις Μυκήνες και τον μυκηναϊκό πολιτισμό είναι αφιερωμένος ο 17^{ος} πολυτελής και καλαίσθητος τόμος της σειράς «Ο κύκλος των μουσείων» που εκδίδει το Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση. Η δρ. Παπαδημητρίου ξεδιπλώνει το συγγραφικό της ταλέντο μέσα σε 336 σελίδες που συνοδεύονται από εξαιρετικό φωτογραφικό υλικό, εικόνες και σχέδια. Άξιο μνείας είναι το γεγονός ότι η συγκεκριμένη έκδοση διατίθεται σε μορφή δωρεάν e-book που μπορεί να διαβάσει κανείς στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος Λάτση (βλ. <http://www.latsis-foundation.org/ell/ekpaidefsi-epistimi-politismos/politismos/o-kyklos-ton-mouseion>), ενώ σε έντυπη μορφή διανέμεται δωρεάν με τη βοήθεια των εκδόσεων «Ολκός» σε επιλεγμένους αποδέκτες, μεταξύ των οποίων πανεπιστήμια, βιβλιοθήκες, μουσεία και μορφωτικούς φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Εξ αρχής καθίσταται σαφές ότι ο ίδιος ο τόπος ήταν εκείνος που καθόρισε τη μοίρα των Μυκηνών. Ένα βραχώδες έζαρμα που υψώνεται 278 μ. πάνω από τη θάλασσα και είναι σχεδόν αθέατο στον περαστικό, αποτέλεσε τη βάση μιας ηγεμονικής δύναμης που έδωσε το όνομά της σε ένα σπουδαίο πολιτισμό της Ύστερης εποχής του Χαλκού: το Μυκηναϊκό. Αυτό το αποκομμένο κομμάτι γης που είχε καίρια στρατηγική σημασία, καθώς ήλεγχε το πέρασμα από και προς την Κορινθία και βρισκόταν κοντά σε καλλιεργήσιμη γη και σε μια φυσική πηγή νερού, φιλοξενούσε την οχυρή ακρόπολη των Μυκηνών που αποτελούσε την έδρα του άνακτα.

Στη θεματική ενότητα που φέρει τον τίτλο «Ταξίδι στο χρόνο» παρουσιάζεται η διαχρονική ιστορία των Μυκηνών από τη νεολιθική εποχή μέχρι τους ιστορικούς χρόνους, γίνεται αναφορά στους ευρωπαϊούς περιηγητές και στους αρχαιοκάπηλους που προσέλκυσε ο χώρος, στη μέριμνα από την πλευρά του νέου ελληνικού κράτους για την περισυλλογή και τη φύλαξη των αρχαιοτήτων και, τέλος, γίνεται μια σύντομη περιήγηση στο Αρχαιολογικό Μουσείο των Μυκηνών που εγκαινιάστηκε το 2003.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους λεγόμενους ανακτορικούς χρόνους (14^{ος} και 13^{ος} αι. π.Χ.), εποχή κατά την οποία οι Μυκήνες έφτασαν στο απόγειο της ακμής τους. Τον 14^ο αι. π.Χ. κατασκευάστηκαν τα Κυκλώπεια τείχη της ακρόπολης με τη βοήθεια των γνώσεων των βασιλικών εταίρων από την αυτοκρατορία των Χετταίων, τα οποία προστάτευαν το ανακτορικό συγκρότημα, τα ελεγχόμενα από αυτό ανακτορικά εργαστήρια, τους αποθηκευτικούς χώρους, τις κατοικίες των μελών της άρχουσας τάξης, καθώς και τον Ταφικό Κύκλο Α, στον οποίο ήταν ενταφιασμένη με πλούσια κτερίσματα η άρχουσα τάξη. Όσες λειτουργίες δεν χωρούσαν εντός του οχυρωματικού περιβόλου, εγκαταστάθηκαν έξω και γύρω από την ακρόπολη, σε κτηριακά

συγκροτήματα που είχαν εξάρτηση από το ανάκτορο. Εκτός των τειχών βρισκόταν και ο Ταφικός Κύκλος Β, που ήταν παλαιότερος του Α, αλλά προοριζόταν και αυτός για τον ενταφιασμό επιφανών νεκρών από την ανώτερη κοινωνική τάξη.

Τα τέλη του 13^{ου} αι. π.Χ. σηματοδοτούν την κατάρρευση των Μυκηνών και των υπόλοιπων βασιλείων της Πελοποννήσου που οφείλεται σε μια σειρά φυσικών καταστροφών και κοινωνικών αναταραχών. Η πόλη γνωρίζει μια μικρή ανάκαμψη στους ελληνιστικούς χρόνους (τον πρώιμο 3^ο αι. π.Χ.), ωστόσο η κατοίκησή της διακόπτεται απότομα στο β΄ μισό του 2^{ου} αι. π.Χ., μετά την κατάκτηση της Αργολίδας από τους Ρωμαίους.

Από τη θεματική ενότητα που φέρει τον ευρηματικό τίτλο «Ο κόσμος του Αγαμέμνονα», ο αναγνώστης αντλεί γενικές πληροφορίες για τον μυκηναϊκό πολιτισμό και πιο συγκεκριμένα για το μυκηναϊκό σύστημα διακυβέρνησης και τη δομή της κοινωνίας, τη γραφή, τη χρήση των σφραγίδων, τη θρησκεία, τη λατρεία, τα ταφικά έθιμα, το εμπόριο και τη μυκηναϊκή αρχιτεκτονική και τέχνη.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Σας ευχαριστώ πολύ που δεχτήκατε να συμμετάσχετε σε αυτή τη «γιορτή γραφής» που διοργανώνει το ΤΘΣ του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Σεβόμενη την ιδιότητά σας, οι ερωτήσεις μου θα κινηθούν γύρω από το επάγγελμα της αρχαιολόγου που συνδυάζει πολλές δεξιότητες: τη γνώση και την αγάπη για την ιστορία και τον πολιτισμό, τη μεθοδικότητα, τη φαντασία, την οργανωτική και συντονιστική ικανότητα, τη σωματική και ψυχική αντοχή και, κυρίως, την ερευνητική και συγγραφική ικανότητα.

Εσείς, πώς ορίζετε το επάγγελμά σας;

Ο αρχαιολόγος είναι ο κατεξοχήν ερευνητής της αρχαιότητας, αυτός που καλείται να ανασυστήσει αλλά και να διατηρήσει την ιστορική μνήμη. Ιδιαίτερα όμως ο αρχαιολόγος της αρχαιολογικής υπηρεσίας καλείται να υπηρετήσει το δημόσιο συμφέρον ασκώντας διττό έργο, επιστημονικό και διοικητικό. Ασκώντας διοίκηση ο αρχαιολόγος χάνει ασφαλώς πολύτιμο χρόνο από την καθαυτό επιστημονική έρευνα, καθορίζει ωστόσο την τύχη των αρχαιοτήτων και έχει τη δυνατότητα, εφόσον επιτύχει στο έργο του, να συμβάλει στην προστασία, την ανάδειξη και την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς. Είναι ένα τεράστιο στοίχημα αυτό, που αν κερδηθεί, μπορεί να προσφέρει τεράστια υπηρεσία στον τόπο.

- **Ποια ήταν τα ερεθίσματα που σας ώθησαν να ακολουθήσετε το επάγγελμα αυτό;**

Καθοριστικό ρόλο στην επιλογή του επαγγέλματος του αρχαιολόγου έπαιξε ο πατέρας μου που αγαπούσε πολύ την αρχαία ιστορία. Θυμάμαι ότι το πρώτο βιβλίο που μου χάρισε, όταν ήμουν στην Τρίτη Δημοτικού,

ήταν «Ο Κύριος μου Αλκιβιάδης» του Αγγέλου Βλάχου. Στη συνέχεια βεβαίως με επηρέασαν οι καθηγητές μου στο Γυμνάσιο, είχα πολύ καλούς φιλολόγους, και οι πανεπιστημιακοί μου δάσκαλοι. Το σημαντικότερο ρόλο όμως έπαιξε η πρώτη μου ανασκαφή στο δεύτερο έτος του Πανεπιστημίου, στη Βασιλική της Ιεράπετρας Κρήτης με τον καθηγητή Αντώνη Ζώη. Η συστηματική προσέγγιση της ανασκαφικής δραστηριότητας και η αυστηρότητά του σε συνδυασμό με τη μεγάλη αγάπη του για το παρελθόν με βοήθησαν να διαλέξω ανάμεσα στα τμήματα που είχαμε τότε στο Πανεπιστήμιο το ιστορικό-αρχαιολογικό.

- **Τι σας προσφέρει και τι σας στοιχίζει αυτό το επάγγελμα;**

Η μαχόμενη αρχαιολογία, το πόστο δηλαδή ενός αρχαιολόγου της αρχαιολογικής υπηρεσίας, προσφέρει μοναδικές συγκινήσεις. Η ανασκαφή σου δίνει το δικαίωμα να αγγίζεις εσύ για πρώτη φορά μετά από χιλιάδες χρόνια τα υλικά κατάλοιπα των ανθρώπων της αρχαιότητας. Είναι σαν να ακουμπούν οι αρχαίοι θεοί στα χέρια σου τα μυστικά του παρελθόντος. Ωστόσο υπάρχει τεράστια ευθύνη στη διαχείριση αυτού του «δώρου». Έχουμε την υποχρέωση να σώσουμε τα ευρήματα και να τα δημοσιοποιήσουμε, να τα μοιραστούμε με την επιστημονική κοινότητα αλλά και με το ευρύ κοινό. Αυτό βεβαίως απαιτεί μεγάλο κόπο και πολύ χρόνο που πολλές φορές στερεί προσωπικές χαρές.

- **Τι δυσκολίες αντιμετωπίζει μια αρχαιολόγος;**

Οι σημαντικότερες δυσκολίες σχετίζονται με την αντίδραση των ιδιωτών ή των φορέων, οι οποίοι ενδέχεται να αντιλαμβάνονται τις αρχαιολογικές δεσμεύσεις ως περιορισμό της δυνατότητας αξιοποίησης της ιδιωτικής τους περιουσίας ή ως τροχοπέδη στην ανάπτυξη ενός τόπου. Ο αρχαιολόγος πρέπει να βρει έναν τρόπο να πείσει τον «αντίπαλο» για τη σημασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και βεβαίως να χειριστεί τα

αιτήματα των πολιτών ή και των φορέων με ταχύτητα και ευθυκρισία, ώστε να μην δημιουργείται η εντύπωση ότι κάποιος αδικείται ή πως το κράτος μέσω του εκπροσώπου του καταχράται την εξουσία που του έχει δοθεί.

Αν εννοείτε τι δυσκολίες μπορεί να αντιμετωπίσει μία γυναίκα αρχαιολόγος, δεν νομίζω ότι υπάρχει κάποια επιβάρυνση ή αδυναμία λόγω φύλου. Σημαντικό είναι να έχει κανείς επιχειρήματα και κύρος ώστε να πείθει τον συναλλασσόμενο για την ορθότητα των χειρισμών του.

- **Κοιτώντας το βιογραφικό σας σημείωμα διαπίστωσα ότι για ένα διάστημα τεσσάρων ετών (2011-2014) ασκούσατε παράλληλα τα καθήκοντα της προϊσταμένης σε δύο Εφορείες Αρχαιοτήτων (Δ' και Ε'), των οποίων η αρμοδιότητα εκτείνεται στο Νομό Αργολίδας και στο Νομό Λακωνίας αντίστοιχα. Εγώ θα χαρακτήριζα αυτή την περίοδο ως άθλο, δεδομένου του μεγάλου φόρτου εργασίας και της ευθύνης που θα πρέπει να είχατε. Εσείς πως θα την χαρακτηρίζατε και τι αναμνήσεις έχετε από αυτήν την περίοδο;**

Στα τέλη του 2011 εκλήθη να αναπληρώσω τον ελλείποντα Προϊστάμενο στη Λακωνία, εκείνη την εποχή πολλοί συνάδελφοι είχαν αναγκαστεί να αποχωρήσουν με τις περίφημες «διαθεσιμότητες». Ήταν μία υπηρεσιακή εντολή την οποία δεν σκέφθηκα ούτε λεπτό να αρνηθώ. Ο κόπος ήταν μεγάλος και η ευθύνη επίσης, γιατί για μία τριετία έπρεπε να πηγαиноέρχομαι μοιράζοντας το μυαλό μου σε δύο πολύ σημαντικές αρχαιολογικές περιφέρειες. Επίσης εκείνη την εποχή βρίσκονταν σε εξέλιξη τα έργα ΕΣΠΑ και στους δύο νομούς, ενώ στη Λακωνία υπήρχε η τεράστια πίεση της ολοκλήρωσης του οδικού άξονα Λεύκτρο-Σπάρτη που παρέλαβα με 130 ανασκαφικά μέτωπα, τα οποία και ερευνήθηκαν

στη διάρκεια της θητείας μου εκεί, προσφέροντας τεράστιο επιστημονικό όφελος αλλά και έναν νέο οδικό άξονα.

Οφείλω την επιτυχή έκβαση της θητείας μου κατά κύριο λόγο στους εξαιρετικούς συναδέλφους της Ε΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και αναπολώ συχνά τις δύσκολες ώρες της παραμονής μου στη Λακωνία.

- **Το 2007/8 συμμετείχατε στο ερευνητικό πρόγραμμα «Discovering the Archaeologists of Europe» (Ανακαλύπτοντας του αρχαιολόγους της Ευρώπης) που διεξήχθη στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Leonardo da Vinci. Τα αποτελέσματα του προγράμματος δημοσιεύθηκαν σε μονογραφία που συγγράψατε μαζί με τους συναδέλφους σας κ. Πάντο Πάντο και κα. Αγγελική Κόσσυβα υπό τον τίτλο «Οι Αρχαιολόγοι στην Ελλάδα: Συλλογή πληροφοριών για την Αγορά Εργασίας και Περιγραφή του Επαγγέλματος 2007-2008». Θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας τα γενικά συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα αυτή σχετικά με το επάγγελμα του αρχαιολόγου;**

Ήταν ένα πολύ ενδιαφέρον πρόγραμμα που μας έδωσε τη δυνατότητα να μελετήσουμε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στα κράτη που συμμετείχαν σε σχέση με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς και να διαπιστώσουμε για μία ακόμη φορά δύο πολύ σημαντικά χαρακτηριστικά της ελληνικής αρχαιολογικής υπηρεσίας: το πολύ υψηλό επιστημονικό επίπεδο των μελών της αλλά και την τεράστια αφοσίωση στο χρέος προς το ιστορικό μας παρελθόν.

- **Ποια θεωρείτε ότι είναι η μεγαλύτερη επαγγελματική σας επιτυχία και γιατί;**

Παρά το γεγονός ότι είχα την τύχη να ανακαλύψω πολύ σημαντικές αρχαιότητες, θεωρώ ως μεγαλύτερο κέρδος από τη μέχρι τώρα πορεία μου το έργο της Αναστήλωσης και Αποκατάστασης της Μυκηναϊκής Ακρόπολης της Τίρυνθας, με το οποίο ασχολούμαι από το έτος 1998 μέχρι σήμερα και ελπίζω να μπορέσω να το συνεχίσω. Οι βασικοί λόγοι είναι δύο: πρώτον οι ιδιαίτερες απαιτήσεις ενός τέτοιου έργου και δεύτερον η αίσθηση ότι εκπληρώνω ένα χρέος στο μνημείο όπου είχα την τύχη να γίνω αρχαιολόγος.

- **Μιλήστε μας λίγο για τους χάλκινους ενεπίγραφους πίνακες που βρέθηκαν το 2000-2001 στο Άργος. Πρόκειται για ένα σημαντικό εύρημα, για την ανεύρεση και διάσωση του οποίου βραβευτήκατε το 2003 και το 2004 από το Δήμο του Άργους και τη Νομαρχία της Αργολίδας αντίστοιχα.**

Το εύρημα αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως ένα από τα σημαντικότερα όλων των εποχών στην Αργολίδα, δεδομένου ότι πρόκειται για την ανεύρεση πρωτότυπων αρχαίων επιγραφών, ένα κομμάτι δηλαδή αληθινής ιστορικής πηγής που αλλάζει ριζικά τη γνώση μας για την πόλη-κράτος του Άργους κατά τον 4^ο αι. π.Χ.

Είμαι ευτυχής που κατάφερα να τις ανασύρω ακέραιες, παρά τη μεγάλη ευπάθειά τους, και να τις ακουμπήσω στα μοναδικά επιστημονικά χέρια του κορυφαίου επιγραφολόγου κ. Χαράλαμπου Κριτζά, ο οποίος τις μελετά και έχει αρχίσει να παρουσιάζει τα επιστημονικά του συμπεράσματα.

- **Ποια είναι τα συναισθήματα που δημιουργούνται στον/στην αρχαιολόγο κατά τη διάρκεια μιας ανασκαφής;**

Είναι ανάμεικτα συναισθήματα μεγάλης χαράς αλλά και τεράστιας ευθύνης, τόσο για την ασφαλή αποκάλυψη των αρχαιοτήτων, όσο και για τη δημοσιοποίησή τους.

- **Ο τόπος αποκαλύπτει τα μυστικά του στον αρχαιολόγο. Ο αρχαιολόγος, σε αντάλλαγμα, δένεται με τον τόπο;**

Ασφαλώς και ο τόπος στον οποίο εργάζεσαι και που σου προσφέρει τέτοιες μεγάλες χαρές γίνεται ο τόπος σου, σα να μην είχες γεννηθεί και ζήσει κάπου αλλού.

- **Κι ενώ ο αρχαιολόγος δένεται με τον τόπο, που συχνά μάλιστα δεν είναι ο τόπος καταγωγής του –όπως συμβαίνει μ' εσάς, που είσαστε Πειραιώτισσα αλλά έχετε μετοικήσει στην Αργολίδα- κάποιοι άλλοι που είναι γηγενείς δεν αγαπούν τον τόπο τους, ούτε την ιστορία του, ούτε την πολιτιστική κληρονομιά των προγόνων τους και ασχολούνται με το παράνομο εμπόριο αρχαίων αντικειμένων. Τι είναι αυτό που κατά τη γνώμη σας τους ωθεί στην αρχαιοκαπηλία; Είναι θέμα ιδιοσυγκρασίας; Είναι θέμα εύκολου κέρδους; Είναι θέμα παιδείας (πρέπει να εισαχθούν μαθήματα πολιτισμού ή να γίνονται περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση); Τελικά, είναι αρκετά αυστηρός ο νόμος που τιμωρεί τους αρχαιοκάπηλους;**

Η αρχαιοκαπηλία είναι μία τεράστια μάστιγα, η οποία ασφαλώς σχετίζεται με την ένδεια ή την απληστία των ανθρώπων αλλά και με την άγνοια της αξίας του πολιτιστικού αγαθού. Η αντιμετώπισή της θα έπρεπε να αποτελεί το διαρκές ζητούμενο του κράτους και να οργανώνεται περισσότερο συστηματικά. Δυστυχώς στη χώρα μας δεν υπάρχουν αποτελεσματικές μέθοδοι αντιμετώπισης του φαινομένου και η νομοθεσία επιβάλλει μικρές ποινές.

- **Πρόσφατα κυκλοφόρησε το βιβλίο σας «Μυκήνες» από το Κοινοφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση. Πείτε μας δυο λόγια γι' αυτό.**
Ο τόμος για τις Μυκήνες ήταν ένα χρέος δικό μου προς τον σημαντικό αυτό αρχαιολογικό χώρο. Πρόθεση μου ήταν να προσφέρω μία ολοκληρωμένη παρουσίαση των Μυκηνών και του Μυκηναϊκού Πολιτισμού προς το ευρύ κοινό. Η ευκαιρία που μου δόθηκε από το Κοινοφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση έδωσε στην πρόθεσή μου αυτή ένα καλαίσθητο τρόπο έκφρασης μέσα από μία έκδοση που σε εποχές τόσο δύσκολες όσο η σημερινή αποτελούν μία πραγματικά γενναιόδωρη κατάθεση στον ελληνικό πολιτισμό.

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνέντευξη που μου παραχωρήσατε.

Κι εγώ σας ευχαριστώ.